

ಮೂಲ ವಾಕ್ಯ: ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯ 20:6, 7

ಆಚರಣೆಯ ದಿನ

ಅದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಅದಿ ಸಭೆಯವರು ವಾರದ ಮೊದಲ ದಿನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ “ಭಾನುವಾರದಂದು ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು” (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7). ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರೊಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವದು ಎಂದರೆ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7).¹

“ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವು” ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಮರುದಿನವೇ ಮೊದಲ ದಿನವಾಗಿತ್ತು, ಸುವಾರ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ (ನೋಡಿಲಿ ಮತ್ತಾಯ 28:1; ಮಾರ್ಕ 16:1, 2; ಲೂಕ 23:56; 24:1). ಸತ್ಯವೇದವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಚಲಿತೆಯ ಹೇಳಿಕೆಗಳಾಗಲಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಕರ್ತನ ಭೋಜನವನ್ನು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನದಂದು ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರದಂದು ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಬಂದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಸಬ್ಬತ್ ಆಚರಣೆ

ಸಬ್ಬತ್ ದಿನಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ಯೇಸುವಿನ ಮರಣ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ಬಗುಪ್ಪದಿಂದ ದೇವರು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರನ್ನು ದಾಸತ್ವದಿಂದ ಜಡಿಸಿದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಸಬ್ಬತ್‌ನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು (ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:15). ಅವರು ಬಗುಪ್ಪವನ್ನು ಜಿಟ್ಟು ಬಂದ ನಂತರ, ದೇವರು ಸಿನಾಯ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸಬ್ಬತ್ ಕುರಿತಾದ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರ ಚಲಿತೆಯಲ್ಲಿ ನೆಹೆಮಿಯನು ಸಬ್ಬತ್ ಕುರಿತ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು:

ಸೀನಾಯಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಯಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ನೀತಿನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಯಥಾರ್ಥ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಜ್ಞಾಬಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ. ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ಮೋಶೆಯ ಮುಖಾಂತರ ನಿನಗೆ ಮಿಸಲಾದ ಸಬ್ಬತೆಂಬ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದಿನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಆಜ್ಞಾಬಿಧಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ (ನೆಹೆಮಿಯನು 9:13, 14).

ಈ ವಾಕ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಬ್ಬತ್ ಕುರಿತ ಅನೇಕ ಸತ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು: ಅದು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರಿಗೂ, ಅಬ್ರಹಾಮನ ಸಂತತಿಯವರಿಗೂ ದೇವರು ಮೋಶೆಯ ಮೂಲಕ ಸೀನಾಯಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೀಡಿದ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿತ್ತು (ನೆಹೆಮಿಯನು 9:7, 8, 13, 14). ದೇವರು ಮೋಶೆಯ ಮುಖಾಂತರ,

ಬಗುಪ್ಪ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀವೂ ದಾಸತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದೇವರಾದ ಯೆಹೋವನು ಭುಜಹರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಾಹಸ್ತದಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಡುಗಡೆಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನೀವು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಿಮ್ಮ

ದೇವರಾದ ಯೆಹೋವನು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ (ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:15).

ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ದೇವರು ಸಬ್ಬತ್ ದಿವಸವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವು ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನಷ್ಟೆ (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 20:11). ಆತನು ಪರಲೋಕ ಭೂಲೋಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿಮಿತ್ತ ಆತನಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಲು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಿತ್ತು:

- ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 16:29ಬ).
- ಅವರ ಸಂತಾನದವರು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ಅಚಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:12, 13, 16).
- ದೇವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರ ನಡುವಿನ ಗುರುತಿನ ದಿನವೆಂದು ಅವರು ನೆನಪು ಮಾಡಬೇಕು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:13).
- ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಆ ದಿನವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:14; ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:12-15; ಯೆರೆಮಿಯ 17:24).
- ಅವರು ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:14; 35:2).
- ಸಬ್ಬತ್ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:14, 15; 35:2).
- ದೇವರ ಮತ್ತು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರ ನಡುವಿನ ಒಡಂಬಡಿಕೆ (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:16).
- ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ದಿನವೆಂದು ಗೌರವಿಸಬೇಕು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 35:2).
- ಅಂದು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಬಾರದಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 35:3).
- ಹನ್ನೆರಡು ರೋಣಿಗಳನ್ನು ಮಹಾಯಾಜಕನು ಅತಿಪರಿಶುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕಿತ್ತು (ಯಾಜಕಕಾಂಡ 24:5-8).
- ಯಾಜಕರು ದಾನ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು, ಪಾನ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು ಎರಡು ಕುಲಿಮರಿಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು (ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ 28:1-9).
- ಐಗುಪ್ತರ ದಾಸತ್ವದಿಂದ ದೇವರು ಅವರನ್ನೇ ಬಿಡಿಸಿದನು ಎಂಬ ನೆನಪು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು (ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:15).
- ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರವು ನಡೆಯದಂತೆ ಪಟ್ಟಣದ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕಿತ್ತು (ನೆಹೆಮಿಯನು 13:19-21; ಯೆರೆಮಿಯ 17:24).

ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಆರಾಧನೆಗಾಗಲೀ ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರು ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದರು ಎಂಬ ಯಾವುದೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರಲ್ಲಿನ ನೆನಪಿನ ದಿನ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ದಿನ, ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ದೇವರ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು (ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:15). ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರು ಐಗುಪ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವವರೆಗೆ ಮೋಶೆಯ ಮೂಲಕ ಸಬ್ಬತ್ ಆಚರಣೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ (ನೆಹೆಮಿಯ 9:13, 14). ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಮೊದಲೆ

ಜಡುಗಡೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಬಹುದು?

ಕ್ರೈಸ್ತರಾದ ಅನೇಕರು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರ ಸಂತತಿಯವರಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ, ಐಗುಪ್ತದ ದಾಸತ್ವವು ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಲಾರದು. ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರವೇ ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಯೇಸುವಿನ ಮರಣ ಪುನರುತ್ಥಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಾಪದ ಜಡುಗಡೆಯನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಲು ನಾವು ಆ ದಿನ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರಬೇಕು. ಸಬ್ಬತ್ ದೇವರ ಮತ್ತು ಇಸ್ರಾಯೇಲ್ಯರ ನಡುವಿನ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ದಿನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ವಿಮೋಚನಕಾಂಡ 31:13, 16). ಸಬ್ಬತ್ ಆಚರಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲ ಯಾರೂ ಸಹ ನಮ್ಮನ್ನು ತೀರ್ಪುಮಾಡದಿರಲಿ (ಕೊಲೊಸ್ಸೆ 2:16).

ಜಾಲಿತ್ರಿಕ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಂತರ, ಎವರೆಟ್ ಫಲ್‌ಗೂಸನ್‌ರವರು,

ಕ್ರೈಸ್ತರ ಆರಾಧನೆಯ ದಿನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲ ಅಪಾರ್ಥವಾಗಲೇ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಗೊಂದಲವಾಗಲೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯೆಹೂದ್ಯರಂತೆ ವಿಳನೆಯ ದಿನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಪುನರುತ್ಥಾನವಾದ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ಹೇಳುವರು.²

ಇದು ಚಲಿತೆಯಲ್ಲಿನ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನುವಾರವನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರೇ ವಿನಃ ಇತರೆ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿದಿನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವು ಯೇಸುವಿನ ದಿನವಾಗಿದೆ

ಇದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇತ್ಯಾರ್ಥಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಅವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7; 1 ಕೊಲಿಂಥ 11:18, 20, 33, 34).
- ವಿಶೇಷ ದಿನದಲ್ಲ ಸಭೆಯಾಗಿ ಕೂಡಿಬಂದರು (ಇಬ್ರಿಯ 10:25).
- “ಕರ್ತನ ದಿನವೆಂಬ” ವಿಶೇಷ ದಿನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು (ಪ್ರಕಟನೆ 1:10).
- ಅವರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಸೇರಿದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7).
- ಅವರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದಲ್ಲ ಕರ್ತನ ಭೋಜನವನ್ನು ನಿಲೀಕ್ಷಿಸಿದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7).
- ಅವರು ಧನ ದಾನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಸೇರಿ ಬಂದರು (1 ಕೊಲಿಂಥ 16:2).

ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ, ಭಾನುವಾರ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ವಿಶೇಷ ದಿನವಾಗಿತ್ತು, ಯೋಹಾನ್ನನು ಈ ದಿನದ ಕುರಿತು, “ನಾನು ಕರ್ತನ ದಿನದಲ್ಲ ಆತ್ಮ ಪರವಶನಾಗಿರುವಾಗ” ಎಂದು ಬರೆದನು (ಪ್ರಕಟನೆ 1:10ಎ). ಚಲಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತನ ದಿನ ಎಂದು ಯಾವ ದಿನವನ್ನು ಕರೆದರು ಎಂದು ಯೋಚಿಸೋಣ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಬರಹಗಾರರು ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು (*te kuriake hemera*) “ಯೇಸುವಿನ ದಿನ” ಎಂದಿರುವರು, ಯೇಸು ಜಯ ವಿಲೀನನಾಗಿ ಎದ್ದ ದಿನ. ಸತ್ಯವೇದವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು ಭಾನುವಾರ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವರು.

“ಕರ್ತನದು” ಎಂದರೆ, ಕರ್ತನನ್ನು ಗೌರವ ಪಡಿಸುವ ದಿನ. “ಕರ್ತನ ಭೋಜನ” ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ ಸಹ ಇದೇ ವಿಧವಾದ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ (1 ಕೊರಿಂಥ 11:20).³ “ಕರ್ತನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವ ಭೋಜನ” ಪ್ರಕಟನೆ 1:10 ಅಕ್ಷರಶಃ “ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು” ಅದಿ ಸಭೆಯವರು ಆಚರಿಸಿದ್ದು “ಭಾನುವಾರವೇ” ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ.⁴ ಕರ್ತನ ದಿನದ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕರ್ತನ ತೀರ್ಪಿನ ದಿನವೆಂಬುದು ಸಹ ವಾದವಿದೆ. ಅದಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಕ್ಯಾನೋನಿಕಲ್ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ “ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು” ಭಾನುವಾರ ಎಂದಿರುವ ಸೂಚನೆಯಿದೆ.

“ಕರ್ತನ ದಿನ” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರೆಂದು ಅನೇಕರು ವಾದಿಸುವರು. ಆದರೆ ತೀರ್ಪಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಈ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹಳೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ ..., ಆದರೆ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರು ಇದು ಭಾನುವಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ “ಕರ್ತನ ದಿನ” ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕ ಕ್ರೈಸ್ತ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.⁵

... ಕ್ರೈಸ್ತರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದಂದು [1 ಕೊರಿಂಥ 16:2; ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7] ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. (ಪ್ರಕಟನೆ 1:10) ಕರ್ತನ ದಿನವೆಂದು ಮೊದಲು ಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಹೆಸರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಿಧಾನವು ಅದು ಸ್ಥಾಪಿತ ವಾದ ಹೆಸರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪೊಸ್ತಲರ ನಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.⁶

ಪ್ರಕಟನೆ 1:10ರಲ್ಲಿ, “ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು” ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ “ಯೆಹೋವನ ದಿನ.”⁷ ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ “ಕರ್ತನ ದಿನ” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದು ಕರ್ತನ ತೀರ್ಪಿನ ದಿನ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕೋಪದ ದಿನ.⁸

[ಯೋಹಾನನು] ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ... ಕಂಡದ್ದು ತೀರ್ಪಿನ ದಿನವಾಗಿದೆ, ಇದು ಕರ್ತನ ದಿನಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯದ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಅರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದರ್ಶನದ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.⁹

ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7), “ಕರ್ತನ ದಿನ” ಅಂದರೆ “ವಿಶೇಷ ದಿನ” (ಪ್ರಕಟನೆ 1:10), ಕ್ರೈಸ್ತರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತನನ್ನು ಗೌರವಿಸಲು, ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಭೋಜನ “ರೋಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಲಿದು” ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರು. “ಅದು ಯಾರ ಭೋಜನ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೌಲನು ಕೊರಿಂಥದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ “ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವದು,” ಎಂದರೆ ಊಟ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಊಕನು ಸಹಜವಾಗಿ ನೀಡಿ ರುವನು (1 ಕೊರಿಂಥ 11:20).

“ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವದು” ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯ ಗಳು 2:42). ಇದು ಆರಾಧನೆಯ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆ - ಅಪೊಸ್ತಲರ ಭೋಜನೆ, ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಹಾಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ “ದ” ಎಂಬ ಪದ (to) ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಊಟವಾಗಿರದೆ “ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವ” ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 2:46 ರಲ್ಲಿನ, “ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವದು” ಅಂದರೆ ಕರ್ತನ ವಿಶೇಷ ಭೋಜನ ಎಂದಿರದೆ, ಕ್ರೈಸ್ತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೋಜನ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ.

ಶಿಷ್ಯರು ಪೌಲನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾರದೆ, ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ

ದಿನದಲ್ಲಿ “ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ” ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7). ಹಾಗೂ ಹೌಲನು ಪ್ರಸಂಗದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡನು. ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನು ತೋರುವದಲ್ಲ ಒಂದು ವಾರ ಕಾಯ್ದನು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:6), ಅಂದರೆ ಸೋಮವಾರದಿಂದ ಭಾನುವಾರದವರೆಗೆ ಈ ಸಮಯದೊಳಗಾಗಿ ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೋಜನವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಅನೇಕರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿರಲೂ ಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ, ಭಾನುವಾರದ ತನಕ ಸಭೆಯಾಗಿ “ಸೇರಿ” ಬರದೇ ಇರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವು ಆರಾಧನೆಯ ವಿಶೇಷ ದಿನವಾಗಿತ್ತು.

ತೋರುವದಲ್ಲ ನಡೆದ ಕೂಟವು ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು NEB ಸತ್ಯವೇದ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ತೋರುವದು ರೋಮಾಯರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ರೋಮಾಯರ ಸಮಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೆಹೂದ್ಯರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ 6 ಗಂಟೆಗೆ ಭಾನುವಾರದ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ರೋಮಾಯರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾನುವಾರವು ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು, ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಆದಿ ಕ್ರೈಸ್ತರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರದಂದೇ ಸಭೆಯಾಗಿ ಸೇರಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯೆಹೂದ್ಯರ ವಾರ ಹಾಗೂ ದಿನದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿಯದವರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಶನಿವಾರ ಸಭೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದರು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 20:7). ಯಾಕೆಂದರೆ “ಮೀಯಾ ಟಾನ್ ಸಬಾಟನ್” (*mia ton sabaton*) ಅಂದರೆ ಅಕ್ಷರಶಃ “ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಒಂದು ದಿನ” ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಯೆಹೂದ್ಯರು ವಾರದ ದಿನಗಳನ್ನು ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ದಿನದಿಂದ ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ವಾರದ ವಿಳನೆಯ ದಿನವಾಗಿತ್ತು (ವಿಮೋಚನ ಕಾಂಡ 20:10; ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾಂಡ 5:14). ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಮರುದಿನವನ್ನು “ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಒಂದು ದಿನ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು (ಭಾನುವಾರ) ಸೋಮವಾರವನ್ನು ಸಹ “ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಎರಡನೆಯ ದಿನ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೇಸು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂದರೆ ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ಮರು ದಿನ ಪುನರುತ್ಥಾನವಾದನು (ಮತ್ತಾಯ 28:1; ಮಾರ್ಕ 16:1, 2; ಲೂಕ 24:1, 2; ಯೋಹಾನ್ 20:1).

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಈ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ:

- ತೋರುವದ ಸಭೆಯವರು ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಕೂಡಿ ಬಂದರು.
- ಆದಿ ಸಭೆಯವರು “ರೋಟ್ಟಿ ಮುಲಿದರು” ಅಂದರೆ ಕರ್ತನ ಭೋಜನವೇ.
- ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ, ವಿಶೇಷ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಶಿಷ್ಯರು ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು ಹೌಲನು ಪ್ರಸಂಗಿಸಲು ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
- ಸಭೆಯವರು ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನುವಾರ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೌಲನು ತೋರುವದಲ್ಲ ವಿಳನೆಯ ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರದಂದು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಸೇರಿಬಂದು ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳಿಗಾಗಿ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ಮೂಲಕ ಕರ್ತನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸಭೆ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು (1 ಕೊರಿಂಥ 16:2). ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದಂದೇ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅದು ಭಾನುವಾರವೇ ಎಂದು ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಢೀಕರಣ

ಸಬ್ಬತ್ತಿನ ದಿವಸವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರದಂದು ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಪೊಸ್ತಲರ ನಂತರದ ಬರಹಗಾರರು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಸವೆಂತ್ ಡೇ ಅಡ್ಡೆಂಟಿಸ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಎಲೆನ್ ಜಿ ವೈಟ್ (1827-1915), ವಿಳನೇ ದಿನವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರಬಹುದು. ಕಾನ್‌ಸ್ಟಂಟೈನ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. c.280-337), ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತರು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವೇ ಸಭೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜನರು ಸಭೆ ಸೇರಿ ಬರಲು ಭಾನುವಾರವೇ ನಿಗದಿಸಿದ ದಿವಸ ಎಂದರು. ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲ ರೋಮಾಯಿರಲ್ಲರು ಭಾನುವಾರವೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇರಿ ಬರಬೇಕಾದ ದಿನವೆಂದು ಕಾನ್‌ಸ್ಟಂಟೈನ್ ಅಜ್ಜಿಮಾಡಿದನು. ದೇವ ಜನರು ಭಾನುವಾರವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ದಿನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರು, ದಾಶಾಜ್ಞೆಯ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ ಸಬ್ಬತ್ ದಿವಸವನ್ನು ಸಹ ಪರಿಶುದ್ಧ ದಿನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು.¹⁰

ಭಾನುವಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದಿನವೆಂದು ಪ್ರಥಮಬಾರಿಗೆ ಕಾನ್‌ಸ್ಟನ್ಟೈನ್‌ನಡೇ ನಿಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು [ಕ್ರಿ.ಶ. 321].¹¹

ಕಾನ್‌ಸ್ಟನ್ಟೈನ್‌ನನ್ನು ಶನಿವಾರವನ್ನು, ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ, ಆ ದಿನವನ್ನು ಆರಾಧನೆಯ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಲ್ಲ - ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತರು ಭಾನುವಾರ ಸಭೆಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಇತರರು ಸಹ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು, ಭಾನುವಾರವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಇತರ ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುವಾಗಿ ದ್ದನು. ಕಾನ್‌ಸ್ಟನ್ಟೈನ್‌ನು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 313ರಲ್ಲಿ, ಲಿಲಿಯಿಯಸನ ಸಂಗಡ ಸೇರಿ, “ಎಡಿಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಮಿಲಾನ್” ಎಂಬ “ರಾಜನೀತಿ”ಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಸರ್ವಲಿಂಗೂ ಧರ್ಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಇದರ ಕುರಿತು ಒಬ್ಬ ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ಬರೆದು,

ಅವನು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಮಾನಸಿಕ ವಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ರೋಮಾಯಿರ ಇತರೆ ಧರ್ಮಗಳಂತೆ ಕ್ರೈಸ್ತತ್ವವನ್ನು ಶಾಸನ ಸಮ್ಮತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ...¹²

ಜೆಫ್ರೆ W. ಬ್ರಾಮ್ಮೆಯವರು ಇದರ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆದು “ಕ್ರೈಸ್ತರು ಭಾನುವಾರ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಪುನರುತ್ಥಾನದಂದು ಅಂದರೆ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.”¹³ ಆದಿ ಸಭೆಯ ಆಚರಣೆಯ ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈಗ ಮನನ ಮಾಡೋಣ.

ಮೊದಲನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲ ರೋಮಾಯಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಪ್ಲಿನಿ ದಿ ಯಂಗರ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 63-113) ಎಂಬಾತನು ಕ್ರೈಸ್ತಸಭಾ ಸೇರುವಿಕೆ ಕುರಿತು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಟ್ರಾಜಾನ್‌ಗೆ ಬರೆದು:

... ಬೆಳಕು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಅವರು ಸಭೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರುವ ರೂಢಿಯಿತ್ತು. ಅವರು ಕ್ರಿಸ್ತನ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕುವಾಗಿದ್ದು. ಅವರು ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕೆಡಕನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಇತರರ ಭರವಸೆಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಜೀವಿಸಿ, ಸಾಧಾರಣವಾದ-ಆಹಾರ ಸೇವನೆಗಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.¹⁴

ಫಿಲಿಪ್ ಸ್ಕಾಫ್‌ರವರ ಸಭಾ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಬರೆದು:

ಈಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವವೊಂದಲೇ ನಿಗದಿತವಾದ ದಿನದಂದು (ಭಾನುವಾರ) ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದು, ದೇವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಸ್ತನಿಗೂ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಲು (ಸಾಯಂಕಾಲ ಪುನಃ) ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.¹⁵

ಪ್ಲಿನಿಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹತ್ತಿಕೆಯು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ನಿಗದಿತವಾದ ಹಾಗೂ, ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವವೊಂದಲು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದರು ಎಂಬ ಬೈಬಲಿನಿಂದ ಹೊರ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭಾನುವಾರ ಎಂಬ ದಿನವನ್ನು ಸತ್ಯವೇದದಲ್ಲಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೂ, ಅವರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ನನುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಭೆ ನೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೆಹೂದ್ಯ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಬ್ಬತ್‌ದಿನದಂದು ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅವರು ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಅವರು ಸೇರಿ ಬರಲು ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಹು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಭಾನುವಾರ ಸೇರಿದರು ಎಂಬುದು ದೃಢಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 90 ಮತ್ತು 150ರಲ್ಲಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗಾಗಿ ಬರೆದ ಪ್ರೇರಿತವಲ್ಲದ “ದಿ ಡಿಡಾಜ್ಸ್” (ಅಕ್ಷರಶಃ, “ಉಪದೇಶ”) ಎಂಬ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಸಲಹೆಗಳಲ್ಲಿ, “ಕರ್ತನ ಸ್ವಂತ ದಿನದಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಮುಲಿದು ಸ್ನೋಲೆ ಮಾಡಿ ...”¹⁶ ಎಂದಿದೆ, ಸಬ್ಬತ್ ದಿನಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಭಾನುವಾರದಂದು ಆಚರಿಸಿಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಗ್ನೇಷಿಯಸ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. c.35-c.107), ಎಂಬ ಅಂತಿಯೋಕೈದ ಸಭಾನಾಯಕನು ಹಾಗೂ ಅಪೊಸ್ತಲನಾದ ಯೋಹಾನನ ಶಿಷ್ಯನು ಬರೆದು,

ಪೂರ್ವಿಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು ಒಂದು ಹೊಸ ನಿಲುವೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು. ಅವರು ಸಬ್ಬತ್ತನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಿಗೂ ಆಚರಿಸದೆ, ಅವರು ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾ, ಆತನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಮರಣವನ್ನು ನೆನಪಿ ಜೈತನ್ಯಗೊಳ್ಳುವರು.¹⁷

ಇಲ್ಲಿ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ಹಾಗೂ ಸಬ್ಬತ್ ದಿನ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಆರಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 130ರಲ್ಲಿ, ಬರೆದ ಬಾರ್ನಬನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ,

ನಿಮ್ಮ ಅವಮಾನ್ಯ, ಸಬ್ಬತ್‌ಗಳನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಬ್ಬತ್ ದಿನಗಳನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಎಂಬ ಸಬ್ಬತ್‌ನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಎಂಟನೆಯ ದಿನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ನೂತನ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಂಟನೇ ದಿನವನ್ನು ಸಂತನದ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡೋಣ, ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯೇಸು ಮರಣದಿಂದ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಲಹೋದನು.¹⁸

ಎಳನೇ ದಿನದ ನಂತರ, “ಎಂಟನೆಯ ದಿನವು, ಹೊಸ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾಗಿದೆ” ಬಾರ್ನಬನ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ “ಕರ್ತನ ದಿನ” ಎಂದಿರದಿದ್ದರೂ, ಅದು ಪುನರುತ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಆತನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಲಹೋದ ಸಂತನದ ದಿನ ಎಂಬ ಪುರಾವೆಯಾಗಿದೆ.

ಜಸ್ಟಿನ್ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕನು (ಕ್ರಿ.ಶ. 100-165), ಆರಾಧನೆಯ ಭಾನುವಾರ ಹಾಗೂ ಸಬ್ಬತ್ ದಿನದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ:

ಸ್ವೇಹಿತರೇ, ನಾವು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಲೀ, ಮೂಲ ಪಿತೃಗಳ ದೈಹಿಕ ಸುಸ್ವತಿಗಾಗಲೀ ಒಳಪಡುವವರಲ್ಲ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಬ್ಬತ್ತನ್ನು ನಾವು ಏಕೆ ಪರಿಹಾಸಬೇಕು?¹⁹

“ಭಾನುವಾರ” ಎಂಬ ದಿನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಒಂದು ನಿಗದಿತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬಂದು, ಸಮಯವಿರುವುದಾದರೆ ಅಪೊಸ್ತಲರ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಪ್ರವಾದನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಾಡಬಹುದು ... ನಂತರ ಎಲ್ಲರ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬಹುದು ನಂತರ ರೋಟ್ಟಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ಹಾಗೂ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಪರಸ್ಪರರು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ... ಆದರೆ ಭಾನುವಾರ ಅಂದರೆ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದಂದು ದೇವರು ಕತ್ತಲನ್ನು ತೆಗೆದು ನೂತನ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಮ್ಮ ಕರ್ತನಾದ ಯೇಸು ಕ್ರಿಸ್ತನು ಮರಣದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದ ದಿನವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಾವು ಸಭೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತೇವೆ.²⁰

ಪೇತ್ರನ ಕೃತ್ಯಗಳು ಎಂಬ (ಪ್ರೇರಿತವಲ್ಲದ) ಅಪೊಸ್ತಲರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 180 ರಲ್ಲಿ ಸಬ್ಬತ್ ದಿನವನ್ನು ರದ್ದು ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು:

ಪಾಲನು ಅನೇಕ ಸಾಲ ಯೆಹೂದ್ಯ ಪಂಡಿತರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮರಣಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡಿದ ಕ್ರಿಸ್ತನು ನಿಮ್ಮ ಸಬ್ಬತ್ಗಳನ್ನು ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ಪರಿಶುದ್ಧ ದಿನಗಳನ್ನು, ಸುಸ್ವತಿಗಳನ್ನು, ಮನುಷ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂಥ ಹಾಗೂ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಿರುವನು.²¹

ರೋಮಾಯರ ಟೆರ್ಟುಲ್ಲನು (ಕ್ರಿ.ಶ. 160-220), ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಬರಹಗಾರನು ಕ್ರೈಸ್ತರೂ ಎಂದಿಗೂ ಸಬ್ಬತ್ತನ್ನು ಅಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದಿರುವನು.

ಸಬ್ಬತ್ ನಮಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ ...²²

ಸುಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯು ರದ್ದಾಗಿರುವಂತೆ, ಸಮಯವು ಸಲಿಮ ಹೋದಂತೆ ಸಬ್ಬತ್ ಕೂಡ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಅಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತಷ್ಟೇ ಎಂದಿರುವನು.²³

ಸಭಾ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಿತೃವಾದ ಕೈಸರಿಯ ಯುಸೆಬಸನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 300ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಎಜಿಪ್ಟ್ ಎಂಬ ಗುಂಪಿನ (ಯೆಹೂದ್ಯ ಅಚರಣೆಯ ಗುಂಪು) ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಮುದಾಯದವರ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಯುಸೆಬಸನು ದಾಖಲಿಸಿ,

ಅವರು ಸಹ (ಎಜಿಪ್ಟ್) ಯೆಹೂದ್ಯರ ಅಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೂ, ಯೇಸುವಿನ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಕರ್ತನ ದಿನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದಿರುವನು.²⁴

ಗೌರವಾನ್ವಿತವಾದ ಸ್ಥಾಪನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕಾರ,

ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಿರುವ ಭಾನುವಾರವನ್ನು, ಎರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಅಚಲಿಸಿದರು, ಅದು ಅಪೊಸ್ತಲರ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕಾನ್‌ಸ್ಟಂಟಿನ್ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ ಅವಲಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಆ ದಿನವನ್ನು ಅಚಲಿಸಿದ್ದರು, ಈ ಸಂಗತಿ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದ್ದೇ ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗೆ ಅನ್ಯರಿಂದ ಉಂಟಾದ

ತೊಡಕುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಇದನ್ನು ಅಚಲಿಸಿದರು.²⁵

ಬಿಲ್ಲ ರೋರ್‌ಡಾರ್ಫ್‌ನು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ,

ಆದಿ ಸಭೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ಅಚರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಾನುವಾರವು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ತನ ಭೋಜನಬಿಲ್ಲದ ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ತನ ಭೋಜನವು ಆರಾಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಎಂದು ವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಇತರೆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇತರೆ ಸಮಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ಇರುವುದಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಾನುವಾರ ಮಾತ್ರ ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು.²⁶

ವಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಬಿಬಿಧ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಬಿಬಿಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಕೆಲವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ, ಕೆಲವರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡಾರ್ಭಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ, ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಾರಿ; ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ದಿನನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮದುವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ದೀಕ್ಷಾಸ್ನಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಗಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೂ, ನಿಗದಿತ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಭಾನುವಾರದಂದೇ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಅಪೊಸ್ತಲರ ಬೋಧನೆಗನುಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತೀಕ ಸಭೆಯವರು ಒಳಗೊಂಡು, ರೋಮಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸಭೆಯವರು ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನುವಾರವನ್ನೇ ಏಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು? ಏಕೆಂದರೆ ಅಪೊಸ್ತಲರು ಯಾಲಿಗೆ ದೀಕ್ಷಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ, “ನಾನು ನಿಮಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಲಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ” ಅಂದನು (ಮತ್ತಾಯ 28:20). ಆದಿ ಸಭೆಯವರು ಅಪೊಸ್ತಲರ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 2:42). ಕರ್ತನನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ತನ ಭೋಜನದ ಮೂಲಕ ಅವರು ಭಾನುವಾರದಂದೇ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅಪೊಸ್ತಲರು ಭಾನುವಾರವನ್ನೇ ಅಧಿಕೃತ ದಿನವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದರು.

ಯೇಸುವಿನ ಅಚರಣೆಗಳನ್ನೇ, ಆದಿ ಸಭೆಯು ಅನುಸರಿಸಿ, ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು, ಅವರ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಸಭೆಯು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಭೆಯು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದ ಹೊರತಾಗಿ ವಾರದ ಬೇರೆ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ತನ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂಬ ಯಾವುದೇ ನಿದರ್ಶನಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯು ಸಹ ಇತರೆ ದಿವಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾರಾಂಶ

ಕರ್ತನ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ದಾನ ಧರ್ಮ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಭೆಯವರು ಭಾನುವಾರದಂದು ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆಗಳಿವೆ.

ಇತರೆ ಸಂತಿಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೂ ವಾರದ ಇತರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 4:23-31; 6:6; 12:12); ವರದಿ ನೀಡುವವಕ್ಕೂ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 4:23; 14:27); ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವಕ್ಕೂ (ಅಪೊಸ್ತಲರ ಕೃತ್ಯಗಳು 15:6, 7) ಸೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಕರ್ತನ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ದಾನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಭಾನುವಾದಂದು ಸೇರಿ ಬಂದದ್ದು ದೃಢವಾಗಿದೆ. ಅದು ವಾರದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವಾಗಿತ್ತು.

ಏಪ್ಪಣೆಗಳು

¹Willy Rordorf, *Sunday*, trans. A. A. K. Graham (Philadelphia: Westminster Press, 1968), 199. ²Everett Ferguson, *Early Christians Speak* (Abilene, Tex.: Biblical Research Press, 1981), 70. ³"Note that "kuriakos" is an adjective, for which no exact English equivalent is available. Only other occurrence in N.T., Rev. 1.10" (Alfred Marshall, *The R.S.V. Interlinear Greek-English New Testament* [Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 1970], 687). ⁴*Ibid.*, 957. ⁵G. H. Waterman, "Lord's Day," *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, ed. Merrill C. Tenney (Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 1975), 3:965. ⁶Isbon T. Beckwith, *The Apocalypse of John* (New York: Macmillan Co., 1919; reprint, Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1967), 435. ⁷ನೋಡಿಲ ಯೆಶಾಯ 2:12; ಯೆರೆಮಾಯ 46:10; ಫ್ರಲಾಹಗಳು 2:22; ಯೆಹೆಜ್ಕೀಲನು 13:5; ಯೋಬ 1:15; ಅಮೋಸ 5:20; ಓಬದ್ಯಾ 15; ಜೆಫನ್ಯು 1:8; ಮಲಾಕಿ 4:5. ⁸ನೋಡಿ 1 ಕೊರಿಂಥ 1:8; 5:5; 2 ಕೊರಿಂಥ 1:14; 1 ಥೆಸಲೋನಿಕ 5:2; 2 ಹೇತ್ರ 3:10. ⁹Beckwith, 3:435. ¹⁰Ellen G. White, *The Great Controversy Between Christ and Satan* (Mountain View, Calif.: Pacific Press Publishing Assoc., 1888; reprint, 1948), 53.

¹¹*Ibid.*, 574. ¹²Williston Walker, *A History of the Christian Church*, 3d ed., rev. Robert T. Handy (New York: Charles Scribner's Sons, 1970), 101. ¹³Geoffrey W. Bromiley, "Lord's Day," *The International Standard Bible Encyclopedia*, ed. Geoffrey W. Bromiley (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1986), 3:159. ¹⁴Pliny *Letters* 10.96. ¹⁵Philip Schaff, *History of the Christian Church*, vol. 1 (New York: Charles Scribner and Co., 1869), 382. ¹⁶*Didache* 14:1. ¹⁷Ignatius *Magnesian* 9. (Emphasis mine.) ¹⁸Barnabas *Epistle* 15:8, 9. (Emphasis mine.) ¹⁹Justin Martyr *Dialogue with Trypho* 10:1. ²⁰Justin Martyr *1 Apology* 67:3.

²¹*Acts of Peter* 3:1. ²²Tertullian *On Idolatry* 14:6. ²³Tertullian *An Answer to the Jews* 4:1. ²⁴Eusebius *Ecclesiastical History* 3.27. ²⁵Philip Schaff, *History of the Christian Church*, vol. 1, 3d rev. (New York: Charles Scribner's Sons, 1890), 478-79. ²⁶Rordorf, 305.